

UNITWIN/UNESCO CHAIR PROGRAM

Junija 2013 se je v Istanbulu odvijal dvodnevni regionalni forum Unescovih kateder in mreže univerz UNITWIN. Dogodek sta soorganizirala Unescov beneški regionalni biro za znanost in kulturo v Evropi in turška nacionalna komisija za UNESCO. Posvetovanje naj bi spodbudilo povezovanje akademskega okolja, civilne družbe, lokalnih skupnosti, raziskovanja in tudi političnih subjektov. Zaradi dokazljivih družbeno-ekonomskih posledic odliva možganov iz Jugovzhodne Evrope so taka srečanja tudi priložnost za promocijo regionalnih stebrov odličnosti in konkurenčnosti ter izmenjavo rezultatov dobrih praks. IZUM je bil povabljen kot prepoznavno pomemben dejavnik v tem geografskem prostoru.

Ambiciozni program posvetovanja je predvidel tri tematike v obliki sproščenih in odprtih debat s štirimi do petimi uvodničarji pri vsaki. Prva je skušala pokazati perspektive in izzive Unescovih kateder kot stebrov odličnosti, in sicer na zgledih človekovih pravic, naravnih nesreč, kulturnih politik ter tehnoloških razvojnih niš. Naslednja tematika je bila namenjena naprednim Unescovim strategijam za regionalno sodelovanje na področju znanosti in kulture, kjer so bili kot pozitivni zgled predstavljeni primeri iz izobraževanja za trajnostni razvoj, mehatronike, medijskega dialoga pa tudi arhitekture. Zadnja zaokrožena debata se je ukvarjala z napredkom koordinacije in sodelovanja med Unescovimi katedrami, v konkretnem smislu pa je bilo govora o informacijsko-komunikacijskih tehnologijah v knjižničnih okoljih, kulturni dediščini, podjetništvu in "zeleni kemiji".

Uvodničarji so bili odlično pripravljeni, njihovi prispevki zanimivi, razprave pa zelo žive in daleč stran od umetnega nakladanja. Če bi moral kaj posebej izpostaviti, bi se odločil za vseobsegajoči optimizem. Spoznali smo nekaj odličnih projektov in še več idej, prav vsi prisotni pa so izražali trdno vero v napredek in doseganje zastavljenih ciljev. Krepitev medresorskih pristopov k raziskovalni dejavnosti kot tudi partnerstev z javnim in zasebnim sektorjem, ključnimi partnerji civilne družbe in nevladnimi organizacijami, s poudarkom na inovacijah in poslovnih priložnostih, je le eden izmed zaključnih poudarkov. Med najpomembnejšimi cilji

je nastajanje integriranega področja znanja, kar ni možno brez kvalitetnih mehanizmov za izmenjevanje raziskovalnih rezultatov v regiji. S tem v zvezi so bili posebej pozitivno ocenjeni obstoječi modeli OpenAIRE (Open Access Infrastructures for Research in EU), Živi laboratoriji v Evropi (Living Labs in Europe) ter Pametna specializacija (SMART Specialization). Neizpolnjena želja je uvedba stalnega sistema izmenjave informacij in podatkov za izboljšanje obveščanja, sodelovanja in usklajevanja znotraj Unescovih kateder in centrov druge kategorije.

Sloveniji je bila dana posebna priložnost, da pojasni vlogo IZUM-a in lastnih sistemov COBISS in E-CRIS v geopolitičnem prostoru Jugovzhodne Evrope. Kot mlad Unescov center druge kategorije imamo nekaj ekskluzivnih priložnosti za sistematično ohranjanje kulturne dediščine, ustvarjanje okolja za deljenje znanja ter izmenjavo in širjenje informacij o raziskovalni angažiranosti in potencialih. Odziv je presegel pričakovanja in v ločenih posamičnih pogovorih je bilo opaziti veliko zanimanja za podrobnosti, vizije in tudi konkretne aktivnosti.

Precej samokritičnih besed je bilo izrečenih v zvezi s koordinacijo med različnimi Unescovimi telesi, zato je bila med zaključki posvetovanja tudi zaveza o izboljšanju komunikacijskih kanalov med katedrami, nacionalnimi komisijami, beneškim uradom ter sedežem Unesca. S tem so povezane tudi pobude za dvigovanje ozaveščenosti pri spodbujanju meduniverzitetnega sodelovanja in krepitevi izobraževalnih in raziskovalnih zmogljivosti; tarče so ministrstva ter nacionalne, regionalne in mednarodne agencije. Na Unescove katedre in centre druge kategorije kot tudi mreže UNITWIN je treba gledati kot na povezovalce inovativnih multi- in transdisciplinarnih skupin ter profesionalnih in akademskih skupin za obravnavanje porajajočih se regionalnih prioritet in globalnih izzivov. Pristopi v vseh programih in dejavnostih morajo temeljiti na človekovih pravicah, miru, trajnostnem razvoju in etičnih dimenzijah.

Davor Šoštarič